

ROMÂNIA NOUĂ

ORGAN DE PROPAGANDA NAȚIONALĂ

Abonamente: 1 Lună Lei 8
6 Luni 45
1 An 80

— Plata anunțurilor după învoială —
Redacția și Administrația
— Strada Gogol No. 39 — Chișinău —

Director: Dr. ONISIFOR CHIBU

Iese în fiecare zi de lucru
Sub conducerea unui comitet alcătuit din Români din toate țările

Frim-Redactor: Dr. ION MATEIU

Pământ și țărani

— Legea arendărilor silite

Niciodată n'am simțit mai dureros, ca în domeniul vieții noastre politice, adănea semnificație pe care fantazia poporului românesc a concretizat-o cu atâta plasticism în frumoasa legendă a Mănăstirii de Argeș.

Aruncând o privire cercetătoare asupra renașterii și evoluției politice a țării noastre, te isbești conștient de un fenomen aproape necunoscut în istoria statelor moderne: absența tradiției și a continuității în marea operă de organizare a vieții de stat.

Uitând că avem un trecut cu sfârșit și biruințele lui, care ne-a transmis o moștenire sufletească bogată, s'a plecat mai totdeauna din nevoile noastre istorice, ci dela avansata teorie apăsătoare, al căror import nu putea fi consumat de sârmana noastră țărănie.

Chiar dacă se întâmpla ca vreunul din partidele politice să legitimizeze sub norocul unor inspirații fericite — în acord cu firul tradiției naționale, partidul advers călăuzit de principiile unei conștinabile doctrine egocentrice, desființa munca indeplinită, îndată ce se găsea la cămașa puterii suverane.

Astfel se verifică mereu refrenul legendei: ce ziua se lucrea, vespărea se surpa.

De aceea n'a fost cu putință să ajungem la o consolidare temeinică în cuprinsul vieții de stat și să se asigure, prin stabilitatea și continuitatea muncii, o dezvoltare sistematică și normală a civilizației noastre.

Pentru evidențierea acestui adevăr e suficient să privim desăgurarea problemei agrare care o haordinea zilei.

Sânt aproape 60 de ani, dela ivirea marelui chestiuni a improprietății țărănilor și pe când în alte țări ca d. p. Ungaria, ea a fost rezolvită mulțumitor încă la 48, noi nici până astăzi n'am ajuns să-i dăm deslegarea curvenită. Fijnd că totdeauna ne-am pierdut în discuții savante, din cari lipsea o condiție fundamentală: iubirea sinceră și jertfitoare pentru clasa țărănească.

A trebuit să vie zguduitorul furtună socială dela 1907, ca să trezească acest adânc sentiment și să-l determine prin tragedia sângeroasă a războiului românesc, la acel act de voință supremă, de-a înfapti — fără întârziere — opera de largă și dreaptă reformă socială.

Și când în Iunie anul trecut, Parlamentul înscrisesse în Constituție principiile marelui reforme agrare și politice, țărănimia care salva pe Siret pământul țării și gloria neamului nostru, o început să creadă în sfârșitul robiei sale istorice. Doar avea ca o sfințită garanție, cuvântul Regelui, că va fi înstăpânita pe pământul aparat cu brațul și sângele ei. Ea nu mai aștepta acum decât votarea legilor practice privitoare la desroltarea și aplicarea principiilor fixate în pactul fundamental din 1917.

Dar evenimentele războinice au provocat astfel de schimbări politice, cari s'au răsfrânt în mod nefavorabil asupra aplicării reformelor.

Din situația de proprietară a 2 milioane și jumătate hectare de pământ în care o așezase Constituțiunul, prin o perfectă procedură de drept, țărănimia se vede coborâtă astăzi de Parlament la rolul de arendaș a unei întinderi de 1 milion și 4 sute de mii hect. Căci aceasta este temeiul proiectului de lege zis Garoflid, pus în discuția Camerei dela Iași.

Cari sunt principiile fundamentale ale acestui proiect, menit să devină lege în câteva zile?

El pleacă dela teza, că proprietatea privată nu poate fi luată decât prin învoire. Recunoscând însă pe de altă parte îndreptățirea țărănimii la pământ, îi vine în ajutor prin arendare, care pentru utilitate națională poate fi indeplinită și pe cale forțată. Astfel stătoarește principiul, că toți boierii cu moșii mai mari de 100 hectare, vor fi supuși arendării silite în favorul plugarilor.

Dar alegerea părții de moșie supuse unei astfel de arendări, se lasă în voia proprietarului. Arendarea însăși se face prin o comisiune agricolă și pe un termen de 5 ani. Dacă în acest interval nu s'ar putea îndeplini improprietărea, arendarea se prelungește pe un nou period de 5 ani. Loturile mici (3-10 ha.) și mijlocii (10-15 ha.) se dau în arenda numai plugarilor, iar cele mari (15-20 ha.) preoților, învățătorilor și agronomilor din sat. E interesant că proiectul împiedică dela primirea lotului pe dezerțorii războiului nostru, dispoziție justă, dar de sigur tot așa de stranie, căta vreme să știe că doritorii de pământ sânt țărani iar aceștia și-au cam făcut datoria către țară cu mai mult patriotism decât atâția trădători reabilitați.

Una din cele mai importante dispoziții ale legii este aceea care spune, că toți țărani cari primesc pământ în arenda, sânt silți să lucreze și partea de moșie rămasă proprietarului sau arendașului căruiă i-a dat-o în exploatare.

Prin aceasta legea arendării a adus în strânsă legătura cu legea muncii silite, formând o unitate nedespărțită.

Boerii sânt obligați să pună pământul la îndemâna țărănilor în termen de 8 luni dela aplicarea legii prezente, care în Moldova va urma abia la 1 Martie, iar în teritoriul ocupat la 1 August 1919.

Judecând această lege cu toată obiectivitatea, constatam că ea dește dorște să creeze o îmbunătățire față de trecut, nu satisfacere dorințele legitime ale țărănimii, care conștientă de jertfele grele aduse pentru țară și război, pe fagăduința regala ca și pe legiuirile Constituției din anul trecut, aștepta o adeverată improprietăre.

Sperăm însă, că reforma agrară pe care o face în Basarabia Statul Țării, condus de cele mai drepte și sincere vederi democratice, va avea o înăruire binefacătoare și asupra guvernului dela Iași, determinându-l să intervină prin o legiferare ulterioară la fapta cea mare de a da — în recunoștința neamului întreg — o deslegare unică, cinstită și completă, acestei supreme chestiuni de dreptate națională.

Căci de această reformă socială complexată cu cea politică, atârna înălțarea sau căderea neamului nostru în noua epocă de biruitoare democrație universală.

M. Olteanu
Doctor în drept

Duminică în 28 August va avea loc în Sala Eparhială marelui obicinuit și Universalității populare. Conferința o va ține apreciatul poet și profesor I. D. Sorica, vorbind despre poezia populară creată de războiul nostru.

De ce ne uitați?

Am constatat cu mirare că gazetele dela Iași n'au luat deloc cunoștință despre pomenirea sărbătorească ce s'a făcut la Chișinău Duminică din urmă, celor trei martiri ai neamului nostru Mateevici, Murafa și Hadorogea. Afară de Evenimentul care a reproduș după noi un articol despre Murafa, n'am celui nici un rând în întregă presa dela Iași, pentru ca pe cea dela București nici să n'o mai amintim.

Și ce prilej bun de educație națională e amintirea marilor bărbați ai neamului. Dacă-i uităm repede sau dacă nici un vrom să fimem seamă de ei, oducem o păgubire sufletului național. Nu-i destul că Basarabia a fost ignorată până la 1918?

Presa franceză despre cursul operațiunilor

Trupele franceze au menținut contactul cu ariergardele inamice și au progresat la est de Canalul de Nord și în direcția Aisne. La est de Nesle Francezii au trecut Canalul Somme-i în regiunea Woyenne și Doffoy. Mai la sud ei au mutat linile la nord de Guiscard până la marginile Belancourt. Intre Ailette și Aisne Francezii au respins două violente contra-atacuri germane pe Mont des Tobes la est de Loilly și și-au menținut pozițiile.

Pe frontul dela Vest trupele franco-americe au atins creasta înălțimilor cari domină râul Aisne și mai lângindu-și linia de acțiune trupele lor au trecut Velle între Venteaux și Jouchery. Pe restul frontului nici un eveniment de semnalat.

PORTUL ODESSA ȘI BASARABIA

Pentru imperiul rusesc, astăzi în descompunere, Odessa, prin așezarea ei geografică, reprezintă organul de respirație al sudului țării, pentru că pe aici se strecurau din Rusia spre occident mii și zeci de mii de vagoane cu produse prime agricole, ce reprezentau și reprezentă încă baza avuției naționale a poporului rus.

Pe aici se făcea întreagă legătura economică, putem zice, între occident și orientul Europei. Odessa era punctul de frontieră între civilizația modernă, europeană, și între orientul rus, cu toate însușirile lui, caracterizat prin totală lipsă de cultură, lux extrem în păturile de sus și neagră mizerie în statele de jos ale societății, abuzul cu alcool, tendința de a mitui și a fi mituit, și aceea de a-și însuși prin or-ce mijloc, ori-ce lucru, ce un este al lui și în special banul public.

Prin acest mare port al mării negre se scurgeau toate avuțiile Basarabiei, în valoare de zeci și sute de milioane pe fie-care an, cumpărate pe prețuri de nimic de diferiți mizii evrei, ruși, armeni sau greci, și vândute de dânsii pe prețuri ridicate, lucru ce a făcut, ca ei să realizeze în scurt timp câștiguri enorme.

Guvernul rus sub-imbolul acestor, așa ziși, mari negustori, și în dorința de a apropia cât mai mult Basarabia pe terenul economic de marea Rusie, a căutat a face întesiniri de transport pentru tot materialul agricol prim al proprietarilor basarabeni, pentru ca tot acest material, să nu se poată îndrepta spre porturile române, ci numai spre Odessa.

România fiind un stat mic nu putea ca să facă concurență cu căile de transport, căilor ferate rusești și apoi Rusia avea la îndemână o armă foarte puternică cu care lucrea contra noastră și anume, urcarea traficului vamal pentru toate produsele agricole, cari treceau Prutul, așa-că proprietarii basarabeni, chiar acei, cari ar fi doritor, să lucreze în direcția intereselor noastre românești, nu puteau de cât să-și îndrepte întreagă producție a solului tot spre Rusia.

Rusia, pentru-care Basarabia juca un rol foarte mare, fiind porțița, ce-i deschidea calea, prin țara noastră, la Constantinopol, ar fi fost în stare cu

Din presa Germană

„Berliner Boersenzzeitung“, ziar liberal-moderat, îndreaptă un atac foarte violent împotriva cancelarului imperial declarând că Hertling tot nu înțelege gravitatea timpului și e pe o cale greșită și că majoritatea nu-l poate urma mai departe ca să nu se prăbușească cu toții în prăpastie.

Nu mai poate fi vorba de uniunea sfântă.

„Vorwärts“ cercetând disersul lui Hertling spune că niciodată nu s'a rostit o declarație mai lipsită de simț. „Vorwärts“ reproșază Cancelarului că a rămas străin față de ideile de a constitui o societate a motiurilor și mai cu seamă de-a forma o Germanie nouă.

Pentru organizarea Basarabiei

D. General Vaitoianu a lucrat la Iași timp de 2 zile la diferite ministere pentru rezolvirea chestiunilor curente de organizare economică a Basarabiei. S'a hotărât începerea importului și exportului cu fructele, strugurii și prunele. Cu Ucraina se vor încheia contracte în vederea acestui comerț.

Ce se face cu învățătorii basarabeni

Vor fi trimiși în România? — Acum v'o păru săptămâni ni s'a adus la cunoștință că învățătorii basarabeni vor fi trimiși pe un an doi la școlile din România și în locul lor vor fi aduși învățătorii de acolo. Din parte-ne am socotit măsura aceasta foarte bună. Nu știm acuma dacă ea se va realiza de fapt sau nu, căci nu mai auzim nimic cu privire la ea. Ar fi păcat să nu se facă nimic.

Viața din Ardeal

1916 — 1918

(După zările românești)

În No. 11 Gazeta Poporului vorbind despre „Intelepciunea tăcerii“ scrie: Au fost puține neamurile, cari să se fi împiedecat de mai multe opreliști și să fi întâlnit în drum mai negre prăpăstii ca poporul nostru. Trebuie să știm a tăcea. Sânt lucruri sfinte, pe care omul rostindu-le se află totdeauna în primejdie de-ale tării în noroiu. Asemenea sânt taine mari și în viața popoarelor, ce trebuie păzite cu cea mai deplină evlavie.

Guvernul a numit doi Comisari pentru alegerea de mitropolit la Blaj, în persoana fostului ministru Ugron și a deputatului Șeghescu. Cel din urmă e preot d'r și deputat guvernamental — scrie G. P. — și trebuie să știn că de dragul dumnealui, guvernul a stricat obiceiul de-a numi comisar pe unul din episcopii uniți.

În Martie episcopul dr. D. Radu dela Oradea a fost primit în audiență la Împăratul Karl pentru a se plânge că ministrul Appony nu vrea să dea nici un ajutor bănesc bisericii unite.

Bătrânul profesor pururea tânăr d. Comșa din Sibiu, scrie interesant articole de gospodărie în G. Poporului.

În Martie a. c. a murit la Blaj profesorul român Octavian Bonfiniu Bani, care a predat o viață întreagă în școlile blăjene limbile clasice.

Ministerul public o statistică prin care se arată, că în Ungaria 1 milion de copii nu umblă la școală din lipsă de învățatori. Românii suferă mai mult din această cauză.

La Arad s'a judecat un proces pornit de românul Moise Laslo contra funcționarului ungar Nades Emil, pe motiv că acesta a spus în legătură cu moartea pe câmpul de luptă ca ofițer al feroșului lui Laslo: „Bine c'a murit, încai avem cu un român mai puțin“. Judecătoria l'a achitat, însă tribunalul i-a dictat o pedeapsă de 60 coroane.

Casa de păstrare din Săliște își publică Bilanțul pe 1917 cu un profit net de 67.696.06 coroane.

Comemorând un an dela revoluția rusească G. P. scrie că învățămintele ei au dovedit din nou, că nici un așezământ politic nu-și poate dura temelia numai pe puterea pumnului.

Comisarul ardealului Ugron Gabor a declarat că în planul de muncă întră chestiuni importante: ca împărțirea ajutoarelor de război după comitate, restituirea pagubelor pe urma războiului, împiedicarea Românilor de a cumpăra pământ, colonizarea ungarilor din România în Ardeal, controlarea întrebunării banilor bisericilor românești, stătuificarea școlilor românești, schimbarea radicală a seminațiilor românești pentru creșterea învățătorilor, o nouă împărțire a comitatelor ș. a.

Medicul dr. Nic. Comșa din Săliște internat la Csepreg și avocatul dr. Sever Dan, din Mociu internat la Veperd, fac câte 2 abonamente la Gazeta Poporului pe seama ostașilor noștri aflaților răniți în spitale departate de țara lor.

Într'o vorbire a sa contele Ștefan Tisza a declarat, că a intrat în cunoștințele tratative cu partidul național roman, tocmai eu gândul de-a desființa acest partid prin convingerea Românilor să facă politică guvernamentală.

Se anunță pentru luna Martie la Cluj reapariția revistei politice, sociale și economice „Orientul Roman“ pusă sub direcția unui comitet.

Într'un prim articol despre Politica României — apărut la sfârșitul lui Martie, G. P. — din care cenzura a tăiat mai multe părți, vorbește de iubirea țării față de generalul Averescu, „pentru conducerea icsușită a a ostirii în luptele din anul trecut dela Focșani, unde s'au împotrivit vitejește armatelor lui Makenen“.

În calitate sa de ministru al internelor faimosul democrat Vazsony a spus, că pentru înfrângerea Românilor, trebuie să fie stătuificate toate școlile normale românești apoi e nevoie să se creeze o lege, în baza căreia guvernul unguresc să aibă dreptul de a pune mâna pe școlile noastre de la sate înlocuindu-le cu școli de stat. Cei ce au părăsit Ardealul cu armata românească nu vor primi drept de vot electoral.

Expozitura ministerului de agricultură din Cluj a refuzat să aprobe contractul de vânzare încheiat între doi Români din Ruși (lângă Sibiu) cu privire la o bucată de pământ. Asemenea a împiedicat și pe o femeie tot de-acolo de-a cumpăra un loc, deși bărbatul ei luptă pe front.

„Gazeta Poporului“ da un clișeu, care înfățișează arestarea bolșevicilor la Iași de către armata română.

La Viena, Guvernul prezintă Parlamentului un proiect de lege, care obligă pe bărbații între 16—60 ani neapți de armată cum și femeile între 19—40, să facă servicii pentru armată.

Fructele din Basarabia

Oricine a vizitat grădinele din Basarabia a rămas uimit, de frumusețea și bogăția lor! Și nu cred că a fost cineva, care pe lângă frumusețea lor naturală și bogăția lor, să nu fi observat și pagubele și aspectul de altfel urât, și anume: o mulțime de fructe căzute pe jos și cărora nu li se da nici o întrebuințare.

Intrebând pe țărani din ce pricina lasă să putrezească pe jos atâtea fructe își răspund: Monopolul.

Grăntele fiind închise nu le putem vinde în altă parte și așa avem pagube mari, deși niciodată n'a fost atâta bogăție de fructe ca în anul acesta.

Noi n'am fi bucuroși să le vindem așa stricate, dacă ar avea cine să le eumpere? Dar așa, le lăsam și noi pe jos să le mănânce viermii.

Și iată care ar fi soluția cea mai bună:

Față de această situație să se ia o măsură. Și anume:

Statul să inființeze niște centre în capitalele de județ, unde să se poată fabrica tuica nu numai deat în fabrici cu motor, dar și în cazane cu o capacitate de 20—30 vedre.

Sau să lase aceasta la inițiativa particularilor, însă să fie puse sub controlul statului.

2) Aceste centre să nu cuprindă decât fabricațiunea tuicei din fructe și pe o perioadă de câteva luni.

Cu chipul acesta, statul ar realiza un câștig însemnat. Apoi s'ar da mai mare importanță cultivării pomilor fructiferi, de oarece cultivatorii nu vor pierde nici o fructă căzută pe jos și câștigul lor ar fi însemnat și în plus și-ar găsi ocupațiunea de toate zilele o mulțime de oameni fără de nici un câpătai, fie prin a fi întrebuințați la culgerea fructelor de pe jos, fie făcând comerțul cumpărând dela producător și vânzându-le la centru.

Dacă nu s'ar tufința aceste ce rău ar rezulta.

Statul monopolizând băutura spirtoasă, nu va fabrica decât spirit din cereale.

Cereale nefiind acum suficiente, statul se va mărgini la o producțiune minimă.

Producțiunea această nefiind suficientă, s'ar putea ușor, ca țărani cu grădini, mai cu seamă, să-și fabrice tuica pe acuns și cu chipul acesta ar cădea în contravenție, lucrul ce ar aduce o continuă nemulțumire între conducători și cei conduși.

Îstrate Anastase
Ofițer demobilizat

Lipsa de piele în America

Un ziar american anunță că în Statele Unite nu se mai pot importa piei. Prin asta va suferi lucrarea de piei fine. În Statele Unite se lucrează zilnic 10.000 piei de cheveau cari ajung pentru confecționarea a 170.000 părechi de ghete. Tabăcăriile vor mai putea lucra 30—60 zile. Guvernul întrebuințează pielea groasă, pulicului li rămân numai ghetele din pielea ușoară.

Eugeniu N. Giurgea.

Icoane din redesteptarea Basarabiei

Ce putere are genul neamului românesc...

Cat de stromi ne simțeam noi, cel...

Cea dintai Duminică la «Sobor» ne...

Dacă așa ne o deprins la «roada»...

Intr-o sãrbătoare oarecare cercetez...

«Buna ziua părinte, în întâmpinai...

O să fie și altfel, dragă părinte...

Și nu știu ce se mai fierbe aici...

Trecuți prin multe frământări și...

«Aveam un vis neîmplinit, Copil al suferinții, De jalea lui ne-am răposat...

Un orologiu însă sună trecerea la...

Tunete de aplauze și strigăte de...

Dar venita apoi zilele bolșeviste și...

Se terminase cel dintai serviciu...

Ma aflu în examenul de limba al...

cotitură a limbii moldovenești și...

Cuprins de aceasta idee marete...

Și la aceste cuvinte soarele lumca...

Gl. Colțan

O gazetă pentru popor

Este foarte interesant și caracteris...

Dacă conducătorii foli vor căuta să...

Dela Societatea istorică științifică

Membrii Soc. Istorice și Literare se...

La ordinea zilei următoarele comu...

Corespondență din Chilia

Profitând de faptul că mă găsec...

Interiorul bisericii este foarte int...

Se vorbește și despre oarecari cărți...

Știri din Vâlceav

La biserica ortodoxă din Vâlceav...

Doctorul I. NISSIM

— Consultații 6—8 p. m. — Bulevardul Alexandru 47...

INFORMAȚIUNI

In numărul de mâine vom începe...

Sperăm că femeile de aici, ca și...

Discursurile basarabenilor.—Păcat...

In numărul de mâine vom reveni...

Anul judecătoresc pentru Moldova...

Serviciu de import și comerț.—

Zahăr.—Ieri a început să vină...

Imprumutul intern.—Să spună că...

Un nou monopol.—Din Iași se...

Serviciul maritim.—Pe biroul Ca...

Incetățeniri.—D. I. Mitiilen a...

Taxă de export.—Guvernul ia în...

Cetățean nou.—Senatul în ședința...

Aflăm cu plăcere stabilirea în Ga...

Parlamentul.—Camera și Senatul...

Comunica-tul austriac, după ce legase...

O nouă vizită la Viena.—După Tar...

Arta română în străinătate.—

Mulțumirea marelui cartier german.—

Independența Ucrainei.—«Kievscia...

Vizita halmăniului.—Hatmanul Li...

Talaat la Berlin.—În vederea u...

Nouă surse de venituri în Austria.

Deputatul I. Pelivan a sosit astăzi...

Moartea unui general francez.—Se...

Omorarea unui ministru chinez.—

Impotrirea bolșevicilor.—Lupte er...

Convocarea Constituanței rusești.—

Și din China.—Germanii din Chi...

Serția lui Lenin.—Pentru a răzbu...

Starea lui Lenin.—Nauen anunță...

Bombardarea orașului Cattaro.—

Consiliul interaliat al transportu...

Must.—În unele părți a început...

Anunțiu

În conformitate cu ordinul Mareli...

Comand. Comp. 2-a Sanitară

Internatul de fete al Societății...

Comitetul local al «Societății Or...

Internatul este pus sub conducerea...

Plata pensiunii e foarte modestă.

Pentru lămuriri a se adresa la...

A ieși de sub tipar Harta României și a țării vecine...

Noile frontiere sunt așezate în c...

Harta se găsește în depozitul Li...

Fabrica de cuie «VICTORIA»

Cunpă: orice cantități de sarmă...

Doctor-Dentist G. B. Dorșevschi

Medaliat cu medalia de aur din Paris...

Situația Războiului

Înaintarea franceză de 6 km. pe...

Francezii au ocupat aici un teren...

Comunicatul francez:

În decursul zilei trupelor franceze...

La sud-est de această localitate...

În sectorul acesta al frontului în...

Comunicatul italian:

Pe totalitatea frontului acțiunii...

Comunicat german:

Frontul de vest. Grupul de armate...

La est de Soissons ne-am retras...

Comunicat austriac:

În sectorul Corne și la est de...

Comunicat turcesc:

Frontul din Palestina. La vest de...

TEATRU GRADINA ELDORADO ZILNIC CONCERT CABARET

DOCTORUL Dobrescu Medic de spital

Motor de benzina 4 jum. cai putere, cu toate...

Ioan Munteanu DENTIST — Diplomat din Paris